

advocatus alius, nisi hoc esset et Filius. Qui tamen ut inseparabilia sua et Patris opera demonstraret, ait: « Cum » ipse iero mittam eum ad vos¹. » Quamvis alio loco dicat: « Quem mittet Pater in nomine meo. » Ubi ostenditur quod et Pater et Filius miserint Spiritum sanctum². Sicut ostenditur per Prophetam quod et Pater et Spiritus sanctus miserint Filium. Nam quis nisi Filius per Isaïam adventum suum prænuntians dicit: « Audite me, Jacob et » Israël, quem ego sum primus, et ego in æternum, et » manus mea fundavit terram, dextera mea solidavit cœ- » los, vocabo illos, et astabunt simul, convenient etiam » universi, et audient, quis illis nuntiavit hæc? Diligens » autem te, feci voluntatem tuam, super Babylonem, ut » tollatur semen Chaldæorum. Ego locutus sum, ego vo- » cavi, adduxi illum, et prosperam viam ejus feci. Con- » venite ad me, et audite ista; nec enim ab initio in obscuro » locutus sum: cum fiebant ibi eram, et nunc Dominus » misit me et Spiritus ejus³. » Quid evidentius? Ecce ipse se dicit missum ab Spiritu sancto, qui fundavit terram et solidavit cœlum. Ubi agnoscitur Unigenitus per quem facta sunt omnia. Consolatorem vero, quod officium tanquam personæ infimæ in illa Trinitate isti Spiritui sancto deputant, Deum dicit Apostolus, sicut in Epistola ejus legimus ad Corinthios: « Is qui consolatur humiles, conso- » latus est nos Deus in præsentia Titi⁴. » Sanctorum ergo Deus est consolator. Ipsi quippe sunt humiles: unde tres illi viri in camino dicunt: « Benedicite sancti et humiles » corde Dominum⁵. » Deus est itaque Spiritus sanctus qui consolatur humiles. Proinde isti, aut quod nolunt, fateantur Deum esse Spiritum sanctum: aut si hoc de Patre, vel de Filio dictum ab Apostolo volunt accipi, desinant

¹ Joan. x, 7. — ² Id. xiv, 26. — ³ Isaï. xlviii, 12-16. — 42 Cor. vi, 6. — ⁵ Dan. iii, 87.

consolationis tanquam munere proprio separare a Patre et a Filio personam Spiritus sancti.

Jam illud, quod ideo Spiritum sanctum Filio minorem conantur ostendere, quod iste sit illius tanquam judicis advocatus, etiam homines sanctos eidem mira cæcitate præponunt, de quibus ait idem Dominus: « Sedebitis su- » per duodecim sedes, judicantes duodecim tribus Israël¹. » Ibi respondeant, quid erit Spiritus sanctus: cum Filio judex, an apud judices etiam homines advocatus? Absit autem ista a fideli corde vecordia, ut sit judicibus minor advocatus Spiritus sanctus; cum illi utique, ut judices sint, repleantur Spiritu sancto, secundum quem viventes fiunt spirituales. « Spiritualis enim omnia judicat². » Quomodo ergo minor est iudice qui judices facit, cum facit ut judicibus illius sint membra et suum templum, dicente Apostolo: « Corpora vestra membra sunt Christi. » Eodemque itidem dicente: « Corpora vestra templum est » Spiritus sancti qui in vobis est³. » Et tamen si apertissime legerent in sanctis Scripturis Salomonem regem lignis et lapidibus jussu Dei templum struxisse Spiritui sancto, Deum esse Spiritum sanctum dubitare non possent, cui tanta religionis servitus, quæ latria dicitur⁴, legitime exhiberetur in populo Dei, ut illi etiam templum fabricaretur; cum Dominus dicat: « Dominum Deum tuum adora- » bis, et illi soli servies⁵: » quod in Græco est, λατρεύσεις. Et eum negare audent Deum, qui non ligna et lapides, sed membra Christi habet templum. Sic enim Spiritum sanctum subjiciunt potestati Christi, cum ejus templum membra sint Christi: quemadmodum ipsum Filium imperialibus legibus Dei, cum ipse sit Verbum Dei, nec ullo modo imperatoris verbum legibus subiaceat, sed leges faciat.

¹ Matth. xix, 28. — ² 1 Cor. ii, 15. — ³ Id. vi, 19. — ⁴ Confer collationem cum Maximino Aug. n. 14. — ⁵ Deut. vi, 13.

X. Isti sane, quorum disputationem accepi, cui respondeo, non audent idem dicere factum esse quod genitum; et duo ista discernunt, «ita ut a Patre Filium genitum dicant, factum vero a Filio Spiritum sanctum:» Quod in Scripturis sanctis nusquam legunt, cum Filius ipse dicat, quod Spiritus sanctus a Patre procedat.

XI. «Filius, inquiunt, Patrem prædicat, Spiritus sanctus Filium annuntiat.» Quasi non annuntiaverit Filius Spiritum sanctum esse venturum, aut et Pater non prædicaverit Filium, dicendo: «Hic est Filius meus dilectus in quo bene complacui, ipsum audite¹.»

XII. Ac per hoc non solum Patris gloriam Filius, verum etiam Filii gloriam revelat Pater: nec solum Filii Spiritus sanctus, sed etiam Filius manifestat Spiritus sancti dignitatem.

XIII. Et ideo sicut Filius Patri, ita et Pater Filio; et sicut Spiritus sanctus Filio, ita et Filius Spiritui sancto perhibet testimonium.

XIV. A Patre autem et Filio missus est Spiritus sanctus: et a Patre et Spiritu missus est Filius.

XV. Filius, inquiunt, minister est Patris, Spiritus sanctus minister est Filii. Nec attendunt quod isto modo meliores faciunt Spiritu sancto Apostolos sanctos; qui cum se Dei ministros esse dicunt, non eos utique isti etiam Dei Patris ministros negabunt. Ejus quippe ministri facti sunt, in cujus nomine etiam baptizarunt, id est, Patris, et Filii, et Spiritus sancti. Ac per hoc secundum istorum vaniloquia, meliores erunt Trinitatis ministri; si propterea minor est Spiritus sanctus, quia solius minister est Filii.

XVI. Filius, inquiunt, jubetur a Patre, Spiritus sanctus jubetur a Filio. Nusquam hoc in Scripturis sanctis legunt: quamvis obedientem Filium legamus secundum

¹ Matth. xvii, 5.

formam servi, qua major est Pater; non secundum formam Dei, in qua unum sunt ipse et Pater.

XVII. Legitur itaque in Scripturis sanctis Filius subditus Patri. Ibi est enim forma servi, in qua et parentibus hominibus subditus erat; sicut Evangelium loquitur: «Et descendit cum illis, et venit Nazareth, et erat subditus illis¹.» Non autem alicubi sancta Scriptura dicit Spiritum sanctum subditum Filio.

XVIII. Proinde et quæ jubet Pater, operatur Filius propter formam servi: et quæ Pater operatur, operatur et Filius propter formam Dei. Non enim ait: Quæcumque Pater jubet, hæc Filius facit: sed ait: «Quæcumque Pater facit, hæc et Filius facit similiter².» Porro si Spiritum sanctum ideo hæc loqui dicunt quæ mandat Filius, quia scriptum est: «De meo accipiet et annuntiabit vobis³:» cur non et Filius ea loquitur quæ mandat Spiritus sanctus, cum dicat Apostolus: «Quæ Dei sunt, nemo scit nisi Spiritus Dei⁴:» et cum ipse Jesus de se ipso impletum esse confirmet, quod scriptum est: «Spiritus Domini super me, propter quod unxit me evangelizare pauperibus⁵?» Si enim propter hoc unctus est evangelizare pauperibus, quia Spiritus Domini super eum erat; quid evangelizabat pauperibus, nisi quod Spiritus Domini habebat, quo repletus erat? Nam et hoc de illo scriptum est, quod repletus sit Spiritu sancto⁶.

XIX. «Filius, inquiunt, adorat et honorat Patrem: Spiritus sanctus adorat et honorat Filium.» Hic non opus est scrupulose velle discernere, inter honorare et adorare quid distet: propter formam enim servi dicuntur ista de Filio. Dicant, si possunt, ubi legerint adorari Filium a Spiritu sancto. Quod enim subjiciunt unde hoc probare

¹ Luc. ii, 51. — ² Joan. v, 19. — ³ Id. xvi, 14. — ⁴ I Cor. ii, 2. — ⁵ Luc. iv, 18, et Isai. lxi, 1. — ⁶ Luc. iv, 1.

conentur, quia videlicet scriptum est : « Pater, ego te honorificavi super terram, opus quod dedisti mihi consummavi¹; » et de Spiritu sancto, « Ille me honorificabit, » quia de meo accipiet et annuntiabit vobis²; » ad rem de qua agitur non pertinet. Honorat enim omnis qui adorat, non autem adorat omnis qui honorat. Nam et fratres secundum Apostolum invicem se honore præveniunt, nec tamen invicem adorant³. Alioquin, si honorificare, hoc est adorare; dicant, si placet, quod Filium adoret et Pater, et hoc jubente Filio, qui ei dicit : « Honorifica me⁴. » Quod autem dixit de Spiritu sancto : « De meo accipiet, » solvit ipse quæstionem : ne putaretur quasi per quosdam gradus sic esse de illo Spiritus sanctus, quomodo est ipse de Patre; cum ambo de Patre, ille nascatur, ille procedat; quæ duo in illius naturæ sublimitate discernere, omnino difficile est : ergo ne hoc putaretur, ut dixi, continuo subjicit : « Omnia quæ habet Pater mea sunt, propterea » dixi : De meo accipiet⁵. » Ita sine dubio intelligi volens quod de Patre accipiat. Sed ideo de ipsius, quia omnia quæ habet Pater, ipsius sunt. Hæc autem non est diversitatis naturæ, sed unius principii commendatio.

XX. Secundum hoc, ita Spiritus sanctus non a se ipso loquitur, quia non est a se ipso qui de Patre procedit : sicut nec Filius potest a se facere quidquam, quia nec ipse a se ipso est, sicut jam superius exposui : non quod in omnibus nutum Patris expectet ; non enim ait : Nisi quod viderit Patrem innuentem ; sed, quod viderit Patrem facientem, secundum ea quæ jam disputavimus. Quod autem in omnibus Spiritus sanctus Christi præceptum expectet, ut dicunt, legant si possunt. Quod enim dictum est : Non a se loquetur : non est dictum, quæcumque a

¹ Joan. xvii, 4. — ² Id. xvi, 14. — ³ Rom. xii, 10. — ⁴ Joan. xvii. — ⁵ Id. xvi, 15.

me audierit ; sed, quæcumque audierit loquetur. Cur autem dictum sit, paulo ante jam claruit ex ipsius quam commemoravi Domini expositione, ubi ait : Omnia quæ habet Pater mea sunt, propterea dixi : « De meo accipiet. » Unde autem accipiet, inde est procul dubio quod loquetur ; quia inde audit, unde procedit. Scit enim Dei Verbum, procedendo inde unde nascitur Verbum, ita ut sit communiter Spiritus et Patris et Verbi.

Nec moveat quod futuri temporis verbum est, accipiet, quasi nondum haberet. Indifferenter quippe dicuntur temporis verba, quamvis sine tempore manere intelligatur æternitas. Nam et accepit, quia de Patre processit ; et accipit, quia de Patre procedit ; et accipiet, quia de Patre procedere nunquam desinet : sicut Deus et est, et fuit, et erit ; et tamen initium vel finem temporis, nec habet, nec habuit, nec habebit.

XXI. Filius, inquiunt, pro nobis interpellat Patrem, et Spiritus pro nobis postulat Filium. Sicut legunt, quod Filius interpellat Patrem, secundum ea quæ superius nos etiam commemorantes disseruimus : ita inveniant unde proferant, quod Spiritus postulet Filium. Quod enim dicit Apostolus : « Quid enim oremus sicut oportet nescimus, sed ipse Spiritus interpellat gemitibus inenarrabilibus¹, » qui autem scrutatur corda, scit quid Spiritus sapiat, quia secundum Deum interpellat pro sanctis : quomodolibet isti accipiant, (multum enim ad eos est hoc sic accipere, quemadmodum accipiendum est,) non est dictum, interpellat Christum, aut interpellat Filium : interpellat autem Spiritus sanctus dictum est, quia interpellare nos facit. Sicut Deus dicit : Nunc cognovi ; quasi ante nesciebat : quod quid est aliud, nisi feci ut cognoscas ? Inde est et illud Apostoli : « Nunc autem cognoscentes

¹ Rom. viii, 26.

» Deum, imo cogniti a Deo¹. » Ne sibi tribuerent quod cognoverant Deum. Sic ergo ait, cogniti a Deo, ut intel-
ligerent quod illos gratia sua Deus fecerit cognitores suos. Secundum istum locutionis modum dictum est : « Et no-
» lite contristare Spiritum sanctum Dei² : » hoc est, no-
lite nos contristare qui secundum Spiritum Dei contris-
tamur ex vobis : Charitate quippe contristabantur, quam
diffundebat Spiritus sanctus in cordibus eorum, et per
hoc eos de malis fratrum tristes ipse faciebat⁴. Denique
idem Apostolus : « Accepistis, inquit, Spiritum adop-
» tionis filiorum, in quo clamamus, Abba, Pater³. » Et
alibi eundem sensum commemorans : « Misit, inquit,
» Deus Spiritum Filii sui in corda vestra, clamantem,
» Abba, Pater⁵. » Quomodo ibi in quo clamamus, quo-
modo hic clamantem, nisi quia clamantem hic ait, cla-
mare facientem? Ut autem secundum ipsorum sensum
sic accipiamus clamantem, tanquam non clamare nos fa-
ciat, sed ipse clamet : ecce dicendo, Abba, Pater, non
interpellat Filium, sed Patrem. Non enim audebunt di-
cere filium Christi esse Spiritum sanctum : nam utique,
ne hoc dicerent, non genitum a Filio, sed factum dicere
maluerunt. Non ergo scimus per nos ipsos quid oremus
sicut oportet, sed ipse Spiritus interpellat, interpellare nos
facit quæ sunt secundum Deum⁶ : quod nisi faciat, non
oramus, nisi secundum istum mundum, ad explendam
concupiscentiam carnis, et concupiscentiam oculorum, et
ambitionem sæculi, quæ non sunt a Patre, sed ex mundo
sunt. Quamvis nonnulli id quod dictum est : « Ipse Spi-
» ritus interpellat gemitibus⁷, » de spiritu hominis intel-
ligendum arbitrentur.

XXII. « Totius bonitatis et sapientiæ et virtutis Patris,

¹ Gal. iv, 9. — ² Ephes. iv, 30. — ³ Rom. v, 5. — ⁴ Id. viii, 15. — ⁵ Gal.
iv, 6. — ⁶ Rom. viii, 26. — ⁷ I Joan. ii, 16.

vivam et veram, propriam et condignam imaginem dicunt
Filium. » At apostolus Paulus, non virtutis Dei et sapientiæ
imaginem ; sed Deum ipsum esse dicit : « Dei virtutem et
» Dei sapientiam¹. » Eo ipso igitur quod imago Patris est
Filius, virtus ejus et sapientia est. Imago autem plena atque
perfecta, id est, non ab illo ex nihilo facta, sed de illo
genita, nihil minus habet quam ille cujus imago est : Pa-
tris quippe imago summa, id est, ita similis ut in ea dissi-
mile aliquid non sit. Filius est unigenitus. Non sunt tamen
ausi dicere imaginem Filii Spiritum sanctum, sed mani-
festationem. Propter hoc, nec genitum, sed factum ab illo
esse dixerunt. Quod de Scripturis sanctis omnino non
legunt.

XXIII. Quis autem catholicus dixerit, partem Patris
esse Filium, aut, partem Filii Spiritum sanctum? Quod
ita negandum putaverunt, tanquam inter nos et ipsos ulla
inde sit quæstio. Ejusdem naturæ dicimus esse Trinitatem,
non aliquam ibi personam partem cujuscumque nuncupa-
mus. Sed quod ita negant partem Patris esse Filium ut
tamen dicant proprium et dilectissimum, perfectum et
plenum unigenitum Filium : quærendum est ab eis, quos
filios suos facit Deus voluntarie, gignens eos verbo veri-
tatis², cum ad eam perfectionem pervenerint, ut perfec-
tiores esse non possint, utrum sint etiam ipsi proprii et
dilectissimi, perfecti et pleni filii Dei. Quod si erunt, nec
unigenitus ille erit, quia æquales multos habebit ; sed
tantummodo primogenitus. Si autem non erunt, quomodo
accipienda est illius plenitudo atque perfectio, nisi ut sit
prorsus gignenti æqualis, et in nullo omnino dissimilis ;
atque ut id brevius planiusque dicamus, sint isti filii gra-
tia, ille natura : quia in istis est participatio divinitatis,
in illo plenitudo. Quamvis et ille quod suscepit hominem,

¹ I Cor. i, 24. — ² Jacob. i, 18.

et Verbum caro factum est ¹, non sit natura, sed gratia : Verbi tamen, Quod Patri æquale est, permanente natura. Deinde respondeant, quia non filium, sed primum et præcipuum opus Filii præ cæteris universis dicunt esse Spiritum sanctum, utrum illi filii meliores futuri sint Spiritu sancto, quos voluntarie genuit Pater verbo veritatis²? Quomodo enim non coguntur hoc dicere, cum procul dubio melius sit filios esse Patris, quam opus Filii? Hæc cogitent, et emendent vanas impiasque blasphemias, atque fateantur in illa Trinitate nullam personam, præter quod Filius manens Deus, homo factus est, omnino esse creaturam, aut aliquid a Deo factum : sed totum quidquid illud est, sumum, verum, immutabilem Deum.

XXIV. Absit enim ut, quemadmodum sapiunt, « Pater » major sit Filio suo, » secundum id quod unigenitum Verbum ejus est : sed secundum id quod Verbum caro factum est : Sed quid mirum, quando in eadem carne factus est etiam Angelis minor? Absit ut, quemadmodum blasphemant, « Incomparabiliter major et melior sit Filius » Spiritu sancto ; » et quod insanissimum est credere, templum minoris sint membra majoris.

XXV. Pater quidem, « Deus et Dominus est Filio suo : » quia inest in eo forma servilis, quæ prophetabatur, cum diceretur : « Dominus dixit ad me : Filius meus es tu ³. » Cui etiam in eadem prophetia dicit idem Filius : « De » ventre matris meæ Deus meus es tu ⁴. » De ventre quippe matris ejus, ubi hominem assumpsit, Deus ejus est. Qui propter quod eum non solum ante ventrem matris, sed ante omnia sæcula coæternum genuit : Pater ejus est. Ubi autem vel in somnis audierunt Scripturam sanctam dixisse Filium Deum et Dominum esse spiritus sancti?

XXVI. « Pater, inquit, immobiliter et impassibiliter

¹ Joan. 1, 14. — ² Jacob. 1, 18. — ³ Psal. 11, 7. — ⁴ Id. xxi, 11.

volens Filium genuit : Filius sine labore et fatigatione sola virtute sua Spiritum fecit. » O præcipuam laudem Filii et Spiritus sancti ! Quasi nos Pater mobiliter et passibiliter invitus genuerit, qui nos voluntarie genuit verbo veritatis¹ : aut Filius cum labore fatigatione coelum et terram creaverit? Æquentur ergo ista opera secundum istos, vel Filio vel Spiritui sancto : aut si nullo modo æquantur, quid profuit hoc dicere, unde nulla fit quæstio? quod scilicet sine ullo labore et fatigatione vel gignat Pater, vel faciat Filius? Videant sane quomodo dicant, quod « sola » virtute sua Filius fecerit Spiritum sanctum. » Isto enim modo coguntur fateri, aliquid fecisse Filium, quod non viderit Patrem facientem. An placet eis dicere, quod etiam Pater fecerit Spiritum sanctum? Non ergo eum sola virtute sua fecerit Filius. An alterum fecit prior Pater, ut posset Filius facere quem fecit, qui non potest facere nisi quod viderit Patrem facientem? Et quid est, quod non alia similia, sed quæcumque Pater facit, hæc eadem Filius facit similiter? Si hæc cogitare conentur, procul dubio turbabuntur eis omnia, quæ sibi carnali cogitatione componunt.

XXVII. Verum est autem, quod « Pater omnibus quæ » sunt, dedit ut essent; et ipse quod est, a nemine accepit : » sed æqualitatem suam nulli dedit, nisi Filio qui natus est de illo, et Spiritui sancto qui procedit de illó. Quæ cum ita sint, non est ista, quam volunt isti, differentia Trinitatis : quia indifferens in Trinitate natura, indifferens in Trinitate potentia est : ut omnes honorificent Filium sicut honorificant Patrem², quod ipse ait : et qui volunt pie vivere, Dominum Deum suum adorent, et illi soli serviant³, quod et antiquis patribus Dei lege præceptum est, nec ullo modo aliter fieri potest, ut soli Domino Deo nostro ea quæ Deo debetur servitute serviamus. Ipsa

¹ Jacob. 1, 18. — ² Joan. 7, 23. — ³ Deut. 10, 13, et Matth. 10, 10.

est enim quæ Græcè appellatur *λατρεία*. Quod verbum ibi positum est, cum diceretur : Illi soli servies. Nullo modo, inquam, hoc fieri potest, nisi ipse Dominus Deus noster universa sit Trinitas. Alioquin istam servitutem, quæ latria dicitur, quam non debent servi eis quos secundum carnem dominos habent, sed omnes homines soli Domino Deo suo : hanc ergo servitutem non exhibebimus Filio, si de Patre dictum est : Et illi soli servies : aut non exhibebimus Patri ; si de Filio dictum est : Et illi soli servies. Jam vero si aliquibus terræ molibus Spiritui sancto templum fabricaremus, quis dubitaret ei nos latria, id est, ista de qua nunc loquor servitute servire ? Quomodo ergo non ei servitutem, quæ latria dicitur, exhibemus, cui templum non facimus, sed nos ipsi sumus ? Aut quomodo non et ipse Deus noster est, de quo dicit Apostolus : « Nescitis quia templum Dei estis, et Spiritus Dei habitat » in vobis ? » Et paulo post : « Glorificate ergo Deum in » corpore vestro. Corpora autem nostra, templum in » bis dicit esse Spiritus sancti. Cum igitur et Patri et Filio et Spiritui sancto ista, quæ latria vocatur, servitute serviamus, audiamusque legem Dei præcipientem, ut nulli alteri, sed soli Domino Deo nostro hanc exhibeamus : procul dubio unus et solus Dominus Deus noster est ipsa Trinitas, cui uni et soli talem servitutem pietatis jure debemus.

XXVIII. « Sicuti nemo potest, inquiunt, sine Filio ad Patrem transire : ita et nemo potest sine Spiritu sancto Filium in veritate adorare : » quasi et ad Filium sine Patre quisquam possit venire, cum ipse dicat : « Nemo venit ad » me, nisi Pater qui misit me traxerit illum³ : » aut ad Spiritum sanctum sine Patre et Filio pervenire possemus, qui eum nobis sua conferunt gratia. Quid est enim aliud

¹ 1 Cor. iii, 10. — ² Id. vi, 19-20. — ³ Joan. vi, 44.

ad eos venire, nisi eo habitantes in nobis habere ? Hoc enim modo et ipsi ad nos veniunt, cum Deus ubique sit, et nullo corporali contineatur loco. Ipse Salvator dicit de se et de Patre : « Veniemus ad eum, et mansionem » apud eum faciemus¹. » Et de Spiritu sancto dicit : « Nisi ego abiero, Advocatus non veniet ad vos². » Quid est ergo quod dicunt : « Sicuti nemo potest sine Filio ad Patrem transire, ita et nemo potest sine Spiritu sancto Filium in veritate adorare : » et deinde subjungunt : « Ergo in Spiritu sancto adoratur Filius ? » Numquidnam hæc indicant differentiam naturarum, de qua inter nos et illos vertitur quæstio ? Nam si nemo potest sine Spiritu sancto Filium in veritate adorare, et in Spiritu sancto adoratur Filius, profecto veritas est etiam Spiritus sanctus : quia cum in illo adoratur Filius, sicut ab eis dictum est, in veritate adoratur. At ipse Filius ait : « Ego sum » veritas³. » Ergo et in se ipso adoratur, cum in veritate adoratur. Ac per hoc et in se et in Spiritu sancto adoratur Filius. Quis autem ita sit impius, ut inde separet Patrem ? Quomodo enim non et in illo adoramus, in quo vivimus, movemur et sumus⁴ ? Proinde adorari Filium in Spiritu sancto, etiam nos dicimus : adorari autem Filium ab Spiritu sancto, legant si possunt.

XXIX. Nam per Filium glorificari Patrem, quis negat ? Sed et Filium glorificari per Patrem, negare quis audeat ? Cui dicit ipse Filius : « Glorifica me⁵. » Cui etiam dicit : « Ego te glorificavi⁶. » Glorificare autem, et honorificare et clarificare, tria quidem verba, sed res una est, quod græcè dicitur *δοξάζειν* : interpretum autem varietate, aliter atque aliter positum est in latino.

¹ Joan. xiv, 23. — ² Id. xvi, 7. — ³ Id. xiv, 6. — ⁴ Act. xvii, 28. —

⁵ Joan. xvii, 2 et 5. — ⁶ Id. xii, 28.